

АЛГОРИТМИ УСПІХУ

Електронний бюлетень для підприємців малого та середнього бізнесу

Бізнес-тренінг «Алгоритми успіху» у Києві

14-16 травня 2019 року у м. Києві в рамках реалізації проекту «Тренінг, розширення економічних можливостей, допоміжні технології та послуги медичної/фізичної реабілітації», за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку USAID, Національною Асамблеєю людей з інвалідністю України (далі НАІУ) проведено бізнес-тренінгів із розвитку та просування бізнесу «Алгоритми успіху» - це останній тренінг в рамках майже чотирирічного проекту.

Започаткування бізнес-тренінгів із розвитку та просування бізнесу «Алгоритми успіху» у травні 2018 року стало новим напрямком діяльності в рамках проекту. На той момент було проведено 13 тренінгів із соціального підприємництва, а саме відкриття та започаткування власної справи, але з кожним наступним тренінгом наставала необхідність «супроводження», надання інформаційної підтримки фізичних осіб – підприємців, які відкрили свій бізнес або отримали фінансову підтримку в рамках проекту на його розвиток. Відкриття бізнесу – це завжди ризик, а для внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю та членів їх родин він ще більший і накладає певні труднощі: додаткове навантаження (як фізичне так і психологічне), відсутність постійного місця проживання тощо.

3 травня 2018 по травень 2019 року було проведено 5 тренінгів з метою підтримки приватних підприємців та осіб з числа самозайнятого населення, які мають досвід веден-

ня підприємницької діяльності, а саме у Маріуполі, Львові, Краматорську, Вінниці та Києві. Всього в них взяли участь та підвищили рівень своєї обізнаності у даній сфері 110 осіб. Тренінг у Києві був завершальним і підсумковим. У ньому взяли участь 20 учасників із різних регіонів України - Харківської, Донецької, Луганської, Черкаської, Закарпатської та Київської областей. Більше половини учасників – це діючі ФОП та члени родин ФОП, які ведуть сімейний бізнес.

Під час проведення тренінгу відбулась зустріч із представниками американського офісу проекту USAID, під час якої учасники проекту ознайомили грантодавців із власними реальними життєвими історіями і висловили своє враження від участі у проекті: що дав проект, пропозиції щодо подальших напрямків діяльності в рамках проектів підтримки внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю тощо.

Показати можливості отримувати прибуток від улюбленої справи, за допомогою сучасних бізнес страте-

гій і маркетингових інструментів – саме це завдання було поставлено як основне. Для досягнення поставленої мети були використані як теоретичні так і практичні блоки, і безперечно власний досвід учасників заходу. Особливу зацікавленість учасники проявляли до розділів, що стосуються системи продажу, використання інтернет-технологій у підприємницькій діяльності.

На жаль, великий об'єм теоретичного матеріалу і обмаль часу, не дали змоги по всім темам влаштувати «мозковий штурм», обмінятися досвідом, детальніше обговорити питання, що цікавили учасників. Але ми впевнені, що отримані знання і оновлений робочий зошит-конспект лекцій допоможуть у разі необхідності.

Активну участь в обговореннях, своїм враженнями від участі у проекті та можливостях, які відкрилися або розширилися завдяки грантовій підтримці USAID поділились вісім учасників тренінгу, які стали переможцями Конкурсу міні-грантів у 2016-2017 роках.

Також, наприкінці тренінгу було проведено анкетування учасників, яке доводить доцільність і необхідність подальшої роботи у даному напрямку, а також висловлено вдячність тренерам і організаторам: «Очень нужная и очень полезная информация, хорошо обучающая и доступная», «Подобні заходи допомагають у розвитку бізнесу та дає можливість не загубитися в світі бізнесу в існуючих реаліях», «Время проведенное здесь оказалось продуктивным. Знания, полученные – полезны, и

Випуск 15

Травень 2019

ТРЕНІНГІ, РОЗШИРЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ, ДОПОМІЖНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПОСЛУГИ МЕДИЧНОЇ/ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

"This publication was produced by UCP/Wheels for Humanity, subaward number APC-GM-0075, through Advancing Partners & Communities (APC), a five-year cooperative agreement funded by USAID under Agreement No. AID-OAA-A-12-00047, beginning October 1, 2012. The authors' views expressed in this publication do not necessarily reflect the views of USAID or the United States Government."

буду применять их в своей жизни». Сподіваємось, що отримані знання сприятимуть розвитку власного бізнесу наших учасників та самозайнятості внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю та місцевого населення, які постраждали внаслідок конфлікту на Сході України і тим самим покращать своє фінансове становище і своєї родини.

Дякуємо всім учасникам і бажаємо здійснення ВАШИХ підприємницьких ідей!

В цьому випуску:

"Систему з ФОПами і 2 спрощенкою потрібно реформувати".
10 цитат голови Податкової служби Верланова

Підприємства громадських об'єднань осіб з інвалідністю: поховання відбудеться 01.01.2020

Кадрове діловодство у ФОП (продовження) 4-5

Юридична консультація. 6

АНОНСИ ПОДІЙ

Національна Асамблея людей з інвалідністю України (НАІУ) 11 – 13 червня 2019 року проводить [навчальний семінар із соціального підприємництва для осіб з інвалідністю](#), у т.ч. ВПО та інших категорій постраждалих внаслідок АТО «Започаткування власної справи: теоретичні основи та практичні аспекти».

До участі у заході запрошені особи з інвалідністю віком від 18 років, у тому числі внутрішньо перемі-

щені особи, які постраждали внаслідок конфлікту на Сході України, такі, що планують відкрити власну справу та зареєструватися як фізична особа – підприємець або поновити свою діяльність як ФОП і отримати необхідні знання та навички ведення власного бізнесу в сучасних умовах.

Детальніше на сайті [НАІУ](#).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

UCP

Wheels for Humanity

Національна Асамблея
людей з інвалідністю України
www.naiu.org.ua

"Систему з ФОПами і спрощенкою потрібно реформувати".

10 цитат голови Податкової Верланова

Сергій Верланов, якого Кабмін призначив головою Державної податкової служби, розповів в інтерв'ю Радіо НВ, яким буде відомство, а також чому схеми з ФОПами не дають бізнесу розвиватися.

Навіщо потрібна реформа Державної фіскальної служби

Митна та податкова служби регулюються різними нормативно-правовими актами. Вони ідеологічно працюють по-різному. Якщо митниця спочатку приймає рішення, а потім відбувається певна бізнес-операція, то в податковій службі інший *modus operandi*: спочатку бізнес щось робить, потім він звітує. Відповідно і законодавчі конструкції, які регулюють ці сфери, є різними. На нашу думку, яку розділили і міжнародні партнери, це не давало ефективно реформувати ці служби.

Якою буде Державна податкова служба

Перш за все, зміниться фокус. Державна податкова служба буде сфокусована виключно на адмініструванні податків і зборів. Вона вже не буде займатися непритаманними їй функціями забезпечення зовнішньоекономічної діяльності... Фокус буде на створенні сервісу для платників податків, який буде базуватися на рівних умовах, прозорості, справедливості. Моє особисте завдання - зробити процес і результат сплати податків прийнятною і почесною місією кожного в цій державі...

Державна податкова служба буде створена з нуля, однак службовці ДФС, які виконують податкові функції, будуть автоматично переведені, оскільки реорганізація йшла шляхом поділу, а не шляхом ліквідації і реєстрації нової юридичної особи.

Що чекає на податкову міліцію

В Податковій службі питання сервісної складової має стати пріоритетним. Правоохоронна функція має бути відділена. Є п'ять чи шість законопроектів на цю тематику, тобто це питання політичного діалогу і компромісу.

Один з варіантів - це на сьогоднішній день президентський законопроект про створення Національного бюро фінансових розслідувань, який передбачає, що цей новий орган акумулює функції з розслідування економічних злочинів з усіх органів (з СБУ, податкової міліції, звичайної міліції, з МВС). Другий варіант - це створення компактної Служби фінансових розслідувань, яка буде займатися двома-трьма білокомірцевими злочинами: ухилення від сплати податків, питання фіктивного підприємництва. Цей орган буде підпорядковуватися Міністерству фінансів. Ця модель обстоювалась і міжнародними експертами, і урядом, тому, вважаю, що вона теж актуальна і не відпала. Якесь з цих моделей має бути обрана.

Які існують митні схеми

Є велике питання щодо брендового одягу, який ввозиться як звичайний за якоюсь сере-

дньою митною вартістю - декілька доларів або десятків доларів за кілограм, коли насправді ці речі коштують набагато дорожче. По-друге, техніка, особливо мобільні телефони, ввозяться здебільшого не партіями, а подрібнюються і ввозяться шляхом поштових пересилань. Дизельне паливо змішують з іншими видами палива, на яке акциз менший. В минулі роки це була проблема з авіаційним паливом. На сьогоднішній день ми ввели спеціальну систему, яка відсікла це, однак його почали змішувати з певним видом масла для двигунів, яке є дешевшим за дизель і на нього акциз менший. Відповідно, з ним розмішують дизель.

Чому схеми з ФОПами є викликом для економіки

Практично весь малий і середній бізнес так чи інакше пов'язаний з ФОПами і з юридичними особами, які знаходяться на спрощеній системі оподаткування. Розбиття цих малих і середніх бізнесів на декілька або на декілька десятків чи сотень ФОПів не дає консолідувати звітність компанії, показати вартість цього бізнесу, відповідно бізнес перестає розвиватися...

В Україні 98,5% податку на прибуток сплачує 5 тис. компаній. Всього в Україні зареєстровано близько півмільйона компаній. Ми бачимо, що в нас фактично немає оцього сконсолідованого середнього бізнесу. Тобто він є де-факто, але де-юре його нема.

Зараз в Україні достатньо жорсткі банківські нормативи. НБУ встановив світові стандарти з оцінки ризиків кредитних портфелів. Отримати капітал для того, щоб розширити свій бізнес, завести нове обладнання, зайнятися інноваціями, вийти на міжнародні ринки вітчизняний бізнес не має можливості, оскільки він не консолідований...

Реформа цієї системи на часі, але не треба забувати, що в нас цілі прогресивні галузі чи високотехнологічні частини населення створені і існують завдяки цій системі.

Що робити з податковими боргами неактивних ФОПів

Ця дискусія розгортається останні декілька місяців. Є різні погляди на цю проблему. Один з поглядів, який сповідаю і я, - це питання справедливості стосовно тих фізосіб-підприємців, які сплатили в аналогічних обставинах цей внесок. Тому це питання знаходиться в площині політичного компромісу. Якщо це питання (норму про те, що неактивні ФОПи сплачують ЄСВ - ред.) буде скасовано, необхідно тоді, на мою думку, усім фізособам-підприємцям, які сплатили такий внесок,

повернути його.

Проблему з цією заборгованістю можна вирішити в інший спосіб. Наприклад, підвищити межу податкового боргу, тобто збільшити суму, яка вважається податковим боргом, за наявності якого накладається заборона на вчинення певних дій. На сьогоднішній день ця межа є достатньо низькою.

Як боротися з використанням великим бізнесом схем з ФОПами

Нових законів не потрібно. Ми будемо шукати аргументи в існуючому законодавстві, в судовій практиці, в Кодексі законів про працю про те, що є ситуації, в яких це є зловживанням. Концепція зловживання правом відома. Думаю, ми попрацюємо в цьому напрямку.

Чи потрібно піднімати податки

Мені здається, що з існуючою на сьогоднішній день часткою тіньової економіки - за даними Міністерства економіки вона складає 32% - у держави є достатній запас гнучкості, щоб, зменшуючи частку тіньової економіки, не збільшувати податки.

Що означає нульове декларування і податкова амністія

Нульове декларування - це певна дата, з якої усі громадяни України будуть вважатися такими, що мають певне майно. В нас на сьогоднішній день такої дати немає. Наприклад, на питання, звідки ви взяли автомобіль, ви можете розповісти якусь історію, що бабця в 1994 році подарувала гроші, перед тим як померла чи вийшла в іншу державу. Питання нульового декларування відсікає цей пласт питань, і ми рухаємося з чистого аркуша паперу. В світовому досвіді такі заходи відомі. Вони заохочуються міжнародними організаціями, міжнародними експертами.

Питання амністії - це не питання нульового декларування, а питання того, як ми будемо тлумачити результати такого декларування. Тобто коли до нас, наприклад, приходить людина і каже, що в неї є мільйон, але нема документів про те, як вона його заробила. Тут є декілька реперних точок. Перше - питання відповідальності. Світовий досвід говорить про те, що можна звільняти від відповідальності за несплату податків під час амністії. Думаю, ми з цього маємо починати. Друге - питання ставки, тобто питання справедливості. Є люди, які заплатили податок, а є ті, які цього не зробили. Питання в тому, яка ставка має бути зараз: загальна (18+1,5%) чи якась понижена. Це питання компромісу, математичного моделювання, юриспруденції, в тому числі конституційної. Це питання може бути вирішено виключно українським парламентом.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

UCP | **Wheels for Humanity**

Національна Асамблея
людей з інвалідністю України
www.naiu.org.ua

Саме так, керівники громадських об'єднань осіб з інвалідністю та директори підприємств, на яких працюють понад 50% громадян з інвалідністю оцінили неприйняття Верховною Радою України 28 травня 2019 року законопроекту «Про внесення змін до Податкового кодексу України» (реєстр. № 8402 від 24.05.2018).

Звертаємо увагу, що ще рік тому законопроект був внесений Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України з метою приведення термінології Податкового кодексу України у відповідність із офіційним перекладом Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативним протоколом до неї. Зокрема, пропонувалося слова «інвалід», «інвалід війни» та «дитина-інвалід» замінити відповідно словами «особа з інвалідністю», «особа з інвалідністю внаслідок війни» та «дитина з інвалідністю». Але для нас, людей з інвалідністю, це не просто зміни термінології, для нас це визнання Державою людини з інвалідністю як платника податків, працівника, підприємця! Тобто повноцінного та повноправного **громадянина України**, який робить внесок у розбудову своєї держави! *Необхідно зазначити, що згідно з даними Міжнародної організації праці, виключення осіб з інвалідністю з ринків зайнятості обходиться економікам бідних країн у 7% від ВВП.*

Законопроект 8402, який був внесений на розгляд народних депутатів, мав вирішити ще одне не менш важливе завдання.

Протягом останніх двох років Уповноважений Президента України з прав людей з інвалідністю **Валерій Сушкевич**, Національна Асамблея людей з інвалідністю України, Асоціація підприємців та працюючих осіб з інвалідністю України, інші громадські об'єднання відкрито заявляють та наголошують на проблематиці діяльності підприємств громадських об'єднань

осіб з інвалідністю на яких працює понад 50% осіб з інвалідністю: відсутність державної фінансової підтримки за рахунок коштів Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю (який створений заради працевлаштування осіб з інвалідністю), відсутність державного замовлення на продукцію цих підприємств (замовлення є багатьох країнах світу); відсутність програм підтриманого працевлаштування осіб з розумовою та психосоціальною інвалідністю на відкритому ринку праці тощо (про це чітко зазначено в заключних зауваженнях Комітету ООН з прав людей з інвалідністю стосовно первинного звіту України по виконанню Конвенції) тощо.

За даними Мінсоцполітики у 2018 році 275 підприємств громадських об'єднань осіб з інвалідністю отримали державну підтримку у вигляді пільг з оподаткування, що на 24 підприємства менше ніж 3 роки тому (на 12 % зменшилась чисельність працівників з інвалідністю). І це в той період, коли зі Сходу повертаються військові та цивільні після поранень, контузій та потребують соціально-трудової реабілітації, працевлаштування для подальшого незалежного життя. Єдиним видом державної підтримки підприємств ГОІ на сьогодні, є підтримка у вигляді пільгового оподаткування їх діяльності. Щорічна сума отриманих податкових пільг підприємствами складає до 500 млн.грн, з них 390 млн.грн - нульова ставка податку на додану вартість. Оподаткування постачання товарів і послуг за нульовою ставкою ПДВ дозволяє таким підприємствам отримувати бюджетне відшкодування вже сплачених сум ПДВ. За наявності

такої пільги соціально орієнтовані підприємства громадських об'єднань осіб з інвалідністю, які використовують працю осіб з інвалідністю, мають можливість конкурувати з іншими суб'єктами господарської діяльності.

Але, норма п.8 підрозділу 2 розділу XX Податкового Кодексу України, що передбачає право підприємств ГОІ на користування нульової ставки ПДВ, діє до 01.01.2020. І саме, завдяки членам Комітету ВРУ податкової та митної політики, особисто Голові Комітету **Н.Южаніній** запропоновано у законопроекті 8402 внести зміни щодо продовження дії податкової пільги терміном на 10 років.

Що маємо в підсумку? У вівторок, 28 травня, законопроект був винесений на розгляд парламенту та **набрав 186 голосів** на свою підтримку. Зазначаємо, що жодного голосу «проти». Більше народних депутатів України з залі Парламенту не було. Зрозуміло, що цих голосів не вистачило для прийняття вкрай важливого для подальшої діяльності соціальних підприємств законопроекту.

Фракція / група	За	Пр	Утр	Н/г	Раз
"БЛОК ПОРОШЕНКА"	60	0	0	45	105
"НАРОДНИЙ ФРОНТ"	44	0	0	22	66
"Опозиційний блок"	20	0	0	11	31
"САМОПОМІЧ"	11	0	0	6	17
Радикальна Партія Олега Ляшка	15	0	0	1	16
"Батьківщина"	3	0	0	10	13
"Воля народу"	1	0	0	13	14
"Партія Відродження"	4	0	0	9	13

Ми вдячні всім народним депутатам України, хто прийшов та проголосував за законопроект, особисто Голові Верховної Ради України **А. Парубію** та Голові профільного Комітету **Н. Южаніній**. Подяка від всіх Уповноваженому Президента України з прав людей з інвалідністю **Валерію Сушкевичу** за наполегливість, підтримку та багаторічну боротьбу за права працюючих осіб з інвалідністю.

Що далі? Якщо не буде внесено змін до законодавства України, якими закріплено право на дієву державну підтримку працевлаштування осіб з інвалідністю, в т.ч. на підприємствах громадських об'єднань, то з 1 січня 2020 року понад 200 соціальних підприємств припинять свою роботу, а тисячі працівників з інвалідністю залишаться без роботи та коштів до існування.

Громадський рух людей з інвалідністю сподівається, що найближчим часом Мінекономіки, Мінсоцполітики, Мінфін, Державна служба зайнятості, Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю за участю роботодавців, громадських організацій осіб з інвалідністю розроблять конкретну програму, направлену на підвищення рівня зайнятості та працевлаштування осіб з інвалідністю в Україні.

Відлік до 01.01.2020 розпочато!

Вікторія Назаренко, Генеральний Секретар Національної Асамблеї людей з інвалідністю України

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

UCP | **Wheels for Humanity**

Національна Асамблея
людей з інвалідністю України
www.naiu.org.ua

Кадрове діловодство у ФОП (продовження)

Початок статті дивіться у номері 14 за квітень.

Роботодавець має вести облік персоналу та оформити документи, передбачені законодавством про працю та зайнятість населення. Які саме дивіться продовженні статті.

8. Накази. Повідомлення ДФС, журнали реєстрації наказів

Оформляючи трудові відносини між роботодавцем та працівником, слід укладати трудовий договір. Будь-який трудовий договір оформлюється наказом (розпорядженням) роботодавця про прийняття працівника на роботу. Наказ про прийняття на роботу - обов'язковий. ФОП — роботодавець, а КЗпП забороняє роботодавцю допускати працівника до роботи без укладання трудового договору, оформленого наказом чи розпорядженням, та повідомлення ДФС (ч.3 ст.24 КЗпП). Уряд затвердив форму повідомлення постановою від 17.06.2015 № 413. Наказ про прийняття на роботу можна оформлювати як за типовою формою № П-1, так і за формою відмінною від типової. Форму № П-1 «Наказ (розпорядження) про прийняття на роботу» затверджено Наказом Держкомстату України від 05.12.2008 № 489. ФОП допустив працівника до роботи, а наказ не видав — є ризик штрафу 30 МЗП (ст.265 КЗпП).

Переведення, звільнення, інші кадрові процедури ФОП документує додатковими угодами до трудових договорів, на підставі яких видає накази.

Накази з кадрових питань реєструють у різних журналах залежно від строків зберігання.

Підприємство приймає нового працівника на роботу з 25.07.2019. Термін подання повідомлення ДФС не пізніше 24.07.2019.

Питання	Облікова форма
Прийняття, звільнення, переведення, суміщення, встановлення/скасування неповного робочого часу, оплата праці, заохочення, відпустка для догляду за дитиною до трьох (шести) років, відпустка без збереження зарплати, відрядження понад 30 к.д.	Журнал реєстрації наказів тривалого (75 р.) строку зберігання
Щорічні відпустки, навчальні відпустки працівникам, які мають дітей, відрядження до 30 к.д., стягнення	Журнал реєстрації наказів тимчасового (5 р.) строку зберігання

9. Документи із соціального страхування

Як сам ФОП, так і його працівники, ї застраховані особами, тож мають право на допомогу:

- з тимчасової непрацездатності, у т.ч. по догляду за хворою дитиною;
- по вагітності та пологах;
- на поховання.

Підстави — Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI, частина 1 статті 19 Закону України «Про загальнообов'язкове державне страхування» від 23.09.1999 № 1105 — XIV (далі — Закон № 1105).

ФОП має створити комісію із соцстраху чи призначити уповноваженого, якщо в нього є наймані працівники.

За Законом №1105 рішення про призначення матеріального забезпечення за соціальним страхуванням ухвалює тіль-

ки спеціальний орган — комісія або уповноважений із соціального страхування (п.3 ст.30).

Закон зобов'язує до цього всіх страхувальників, до числа яких належить і ФОП.

Рішення комісії/уповноваженого оформлюють протоколом. Форма протоколу — у Положенні про комісію (уповноваженого) із страхування у зв'язку з тимчасовою втратою непрацездатності, затвердженому постановою ФСС від 19.07.2-18 № 13, (далі—Постанова №13).

Страховий випадок стався із самим підприємцем. Він сам ухвалює рішення призначити собі матеріальне забезпечення. Закон « 1105 не зобов'язує документувати таке рішення. Утім, ФСС рекомендує, аби ФОП оформлював його протоколом, затвердженим Положенням №13 (лист ФСС від 13.09.21018 №2.4-15-2951).

Тимчасова непрацездатність настала в найманого працівника ФОП. Рішення призначити допомогу ухвалює комісія, оформлює протоколом (п2.2 Порядку №13).

10. Звіти 10-ПІ, норматив з працевлаштування осіб з інвалідністю

ФОП, в яких за основним місцем роботи працює 8 і більше осіб, реєструються у відповідних відділеннях Фонду соціального захисту інвалідів (далі – Фонд) за своїм місцезнаходженням і щороку подають цим відділенням звіт про зайнятість та працевлаштування працівників з інвалідністю.

Фізичні особи — підприємці, які використовують найману працю, зобов'язані виділяти 4% робочих місць від середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік для працевлаштування осіб з інвалідністю. Якщо кількість працівників ФОП становить 8—25 осіб, то виділяється одне робоче місце. Ця вимога встановлена ст. 19 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» від 21.03.1991 № 875-XII.

Кадрове діловодство у ФОП (продовження)

Хто перевірить документи ФОП

Як ФОП дотримує законодавства про працю, перевіряють Держпраці та органи місцевого самоврядування (ч.1 ст.259 КЗпП). Спосіб контролю—інспекційні відвідування та неவிізні інспектування (Порядок державного контролю за додержанням законодавства про працю, затверджений постановою КМУ від 26.04.2017 № 295. (далі—Порядок № 295). Документ, що має надати інспектор, - службове посвідчення.

Інспектори праці мають право ознайомлюватися з будь-якими книгами, реєстрами та документами, ведення яких передбачено законодавством про працю, що містять інформацію/відомості з питань, які є предметом інспекційного відвідування, неவிізного інспектування, з метою перевірки їх відповідності нормам законодавства та отримувати завірені об'єктом відвідування їх копії або витяги (п.11 Порядку № 295).

Вимога інспектора праці надати для ознайомлення документи чи їх копії—обов'язкова для виконання (п.12 Порядку № 295).

Якщо інспектор виявить порушення, притягне ФОП до відповідальності (ст.41 КпАП, ст.265 КЗпП).

Документи, які щонайперше зацікавлять інспектора, - трудові договори, накази про прийняття, повідомлення ДФС.

Трудові книжки

Служба зайнятості засвідчувала записи в трудових книжках працівників ФОП до 2015 року. Відтоді підприємець веде трудові книжки самостійно. Керівні норми для ФОП — загальні норми Інструкції № 58, встановлені для підприємств. ФОП вносить записи про призначення на роботу, переведення і звільнення на підставі наказу (п.2.5 Інструкції № 58). А коли працівник звільняється, засвідчує записи про роботу, нагородження, заохочення підписом та печаткою—якщо вона є (п.4.1 Інструкції).

ФОП може не мати печатки. Для засвідчення запису в трудовій книжці достатньо підпису підприємця. Обов'язок мати печатку скасований для всіх суб'єктів господарювання (ст. 58 Господарського кодексу України, Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу» від 15.04.2015 № 1206 VII).

Чого не має робити ФОП

По-перше, ФОП не повинні вести **військовий облік**, ведення якого покладається на юридичних осіб незалежно від підпорядкування і форми власності та державні органи.

По-друге, ФОП не зобов'язуються **подавати звіти про працю до органів статистики**. Звіти 1-ПВ (місячні і квартальні) подають юридичні особи та їх відокремлені підрозділи за переліком, визначеним органами Держстату.

Окрім цього, ФОП не повинні **виконувати квоту для працевлаштування і звітувати про її виконання**, незалежно від чисельності найманих працівників. Норматив для працевлаштування громадян, що мають додаткові гарантії зайнятості, встановлений саме для підприємств, установ та організацій (Закон України «Про зайнятість населення»).

По-четверте, ФОП не повинні **зберігати трудові книжки і вести книгу обліку руху трудових книжок і вкладишів до них**. Одночасно з цим, оскільки ФОП є роботодавцем, то він зобов'язаний вносити записи до трудової книжки і ставити печатку (у разі її наявності). Однак зберігаються трудові книжки безпосередньо у працівників.

До того ж, ФОП не повинні **вести особові справи**. Порядок ведення особових справ визначений Правилами організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, установах і організаціях.

Особові справи

ФОП не зобов'язаний вести особові справи. Але особові справи—спосіб збереження відомостей, що мають тривале соціальне значення для працівників, а підприємцю потрібні для реалізації обов'язків роботодавця. Копії особистих документів працівників, документів про освіту, про права на пільги, заяви про переведення, звільнення за власним бажанням чи угодою сторін потрібно десь зберігати. То чому б не в особових справах?

Тому ФОП сам вирішує, чи оформлюватиме і зберігатиме особові справи, - з огляду на часові та виробничі ресурси.

Категорії працівників, на яких ведуть особові справи, визначені статтею 493 Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів, затвердженого наказом Міністру від 12.04.2012 № 578/5. Перелік є нормативно-правовим актом, призначеним для використання всіма організаціями при визначенні строків зберігання документів, їх відборі на постійне та тривале (понад 10 років) зберігання або для знищення. Для підприємств застосування Переліку — рекомендація (п 1.4 розд.1).

Підсумовуючи, слід визнати, що, незважаючи на певні «пільги», законодавство вимагає від ФОП як роботодавця не лише забезпечення прав та гарантій найманих працівників, а й ведення мінімальної кількості кадрової документації. Відсутність документації або ведення її не в повному обсязі може призвести до притягнення ФОП до відповідальності та накладення на нього штрафних санкцій.

Джерело: www.kadrovik01.com.ua

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

UCP | **Wheels for Humanity**

Національна Асамблея
людей з інвалідністю України
www.naiu.org.ua

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ. Запитуєте—відповідаємо

Якщо ФОП мав право на пенсію за віком, але вибрав пенсію у зв'язку з втратою годувальника, він не платить єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Велика Палата Верховного Суду постановила, що у разі, якщо особі призначено пенсію в разі втрати годувальника, вона не втрачає право на пенсію за віком, а лише користується правом самостійно обирати більш прибуткову виплату без сплати єдиного внеску.

У своєму [рішенні по справі № 814/779/17](#) за позовом фізичної особи до управління ДФС ВП посилалась на таке. Оскільки з 1 травня 2005 року позивачу призначена пенсія за віком, а з 2007 року - пенсія по втраті годувальника, він не втратив право на пенсію за віком, а лише скористався правом **переходу на нову пенсію**, передбаченим статтею 37 [Закону «Про пенсійне забезпечення»](#).

У випадку, коли фізична особа - підприємець мала право на пенсію за віком, але вибрала пенсію у зв'язку з втратою годувальника, вона має право на **звільнення від сплати єдиного внеску** на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, оскільки **вибір виду пенсії не пов'язане з набуттям права, що пов'язане з певним віком**.

Відповідно до [Закону «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»](#), особи, які обрали спрощену систему оподаткування, звільняються від сплати за себе єдиного внеску, якщо вони є пенсіонерами за віком або інвалідами та отримують відповідно до закону пенсію або соціальну допомогу. Такі особи **можуть бути платниками єдиного внеску виключно за умови їх добровільної участі у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування**.

ВП вказала на те, що **досягнення пенсійного віку є загальним страховим ризиком**, який поруч із інвалідністю, вказує на втрату особою працездатності та передбачає право на отримання відповідного соціального забезпечення за рахунок системи загальнообов'язкового державного соціального страхування у порядку та на умовах, визначених чинним законодавством.

У зв'язку з цим застрахована особа у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування замість обов'язку подальшої сплати внесків набуває право на отримання відповідних страхових виплат у вигляді пенсій (за наявності необхідного страхового стажу), що також **логічно виключає можливість покладення на неї обов'язку одночасної сплати єдиного внеску** та є нормативно визначеною підставою для звільнення такої особи від його подальшої сплати.

ком, який поруч із інвалідністю, вказує на втрату особою працездатності та передбачає право на отримання відповідного соціального забезпечення за рахунок системи загальнообов'язкового державного соціального страхування у порядку та на умовах, визначених чинним законодавством.

У зв'язку з цим застрахована особа у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування замість обов'язку подальшої сплати внесків набуває право на отримання відповідних страхових виплат у вигляді пенсій (за наявності необхідного страхового стажу), що також **логічно виключає можливість покладення на неї обов'язку одночасної сплати єдиного внеску** та є нормативно визначеною підставою для звільнення такої особи від його подальшої сплати.

ВАЖЛИВО!

Дивіться короткі ексклюзивні бухгалтерські відеоновини «7 хвилин» від 7eminar.com.

З випуску Ви дізнаєтесь:

«За що Держпраці штрафує ФОПів (з працівниками і без)»

1. Законодавство про працю прямо не передбачає обов'язку фізичної особи-підприємця (ФОПа) вести кадрову документацію при застосуванні найманої праці.
2. Чинне трудове законодавство має певні вимоги щодо оформлення працівників, допуску їх до роботи, обліку робочого часу та часу відпочинку, нарахування заробітної плати тощо.
3. Для запобігання порушенням законодавства про працю і випадковим помилкам у роботі та під час перевірок Держпраці ФОПам треба вести кадрову документацію у разі використання ними найманої праці.

Відеоновини за [посиланням](#).

**Національна Асамблея
людей з інвалідністю України**
www.naiu.org.ua

**Громадська спілка «Всеукраїнське
громадське об'єднання
«Національна Асамблея людей з
інвалідністю України»**

01030, м. Київ,
вул. Рейтарська, 8/5А, к. 110
(044) 279-61-82 ; 279-61-74,
office-naiu@ukr.net
www.naiu.org.ua

Вікторія Назаренко, керівник проекту HAIU
v.n.nazarenko@ukr.net

This publication was produced by the National Association of People with Disabilities (NAPD), under agreement number WFH-2015-008-UKRTEAM, issued by UCP Wheels for Humanity, subaward number APC-GM-0075, through Advancing Partners & Communities (APC), a cooperative agreement funded by the U.S. Agency for International Development under Agreement No. AID-OAA-A-12-00047, beginning October 1, 2012. The authors' views expressed in this publication do not necessarily reflect the views of USAID or the United States Government.

Ця публікація була підготовлена Національною Асамблеєю людей з інвалідністю України, номер контракту WFH-2015-008-UKRTEAM, підписаний UCP Wheels for Humanity, номер контракту APC-GM-0075, через Advancing Partners and Communities (APC), угоду про співпрацю, яка фінансується Агенством США з міжнародного розвитку USAID в рамках контракту No. AID-OAA-A-12-00047, від 1 жовтня 2012 року. Зміст публікації не обов'язково відображає точку зору USAID або уряду США.